

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

21. oktober 2021 *

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde i straffesager – direktiv 2014/42/EU – indefrysning og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold i Den Europæiske Union – anvendelsesområde – konfiskation af ulovligt erhvervede aktiver – økonomiske fordele opnået ved en strafbar handling, som der ikke er sket domfældelse for – artikel 4 – konfiskation – artikel 5 – udvidet konfiskation – artikel 6 – konfiskation hos tredjemand – betingelser – konfiskation af et beløb, som hævdes at tilhøre tredjemand – tredjemand, som ikke har ret til at indtræde som part i konfiskationssagen – artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder«

I de forenede sager C-845/19 og C-863/19,

angående anmodninger om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Apelativen sad – Varna (appeldomstolen i Varna, Bulgarien) ved afgørelser af 7. november 2019 (sag C-845/19) og af 19. november 2019 (sag C-863/19), indgået til Domstolen henholdsvis den 19. og den 26. november 2019, i straffesagerne mod

DR (sag C-845/19),

TS (sag C-863/19),

procesdeltager:

Okrazhna prokuratura – Varna,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling),

sammensat af formanden for Anden Afdeling, A. Prechal, som fungerende formand for Tredje Afdeling, og dommerne J. Passer, F. Biltgen, L.S. Rossi (refererende dommer) og N. Wahl,

generaladvokat: P. Pikamäe,

justitssekretær: fuldmægtig R. Schiano,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 13. januar 2021,

* Processprog: bulgarsk.

efter at der er afgivet indlæg af:

- Okrazhna prokuratura – Varna ved I. Todorov og V. Chavdarov, som befuldmægtigede,
- den bulgarske regering ved M. Georgieva, T. Mitova og E. Petranova, som befuldmægtigede,
- den østrigske regering ved J. Schmoll og F. Zeder, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen først ved S. Grünheid, Y. Marinova og R. Troosters, derefter ved S. Grünheid og Y. Marinova, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 24. marts 2021,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningerne om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 2 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/42/EU af 3. april 2014 om indefrysning og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold i Den Europæiske Union (EUT 2014, L 127, s. 39) samt af artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 2 Anmodningerne er blevet indgivet i forbindelse med straffesager mod DR (sag C-845/19) og TS (sag C-863/19) (herefter samlet »de pågældende«) vedrørende anmodninger om konfiskation af pengebeløb, som de pågældende hævder tilhører tredjemand, efter at de er blevet dømt for at være i besiddelse af euforiserende stoffer med henblik på distribution.

Retsforskrifter

EU-retten

Rammeafgørelse 2004/757/RIA

- 3 Rådets rammeafgørelse 2004/757/RIA af 25. oktober 2004 om fastsættelse af mindsteregler for gerningsindholdet i strafbare handlinger i forbindelse med ulovlig narkotikahandel og straffene herfor (EUT 2004, L 335, s. 8), bestemmer i artikel 2 med overskriften »strafbare handlinger i forbindelse med ulovlig handel med narkotika og prækursorer«:

»1. Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at følgende forsætlige handlinger er strafbare, når de begås uden tilladelse:

- a) produktion, fremstilling, udvinding, tilberedning, tilbud, udbud til salg, distribution, salg, levering på hvilke som helst betingelser, mæglervirksomhed, forsendelse, transitforsendelse, transport, import eller eksport af narkotika

[...]

c) besiddelse eller køb af narkotika med henblik på udøvelse af en af de i litra a) anførte former for virksomhed

[...]«

4 Rammeafgørelsens artikel 4, stk. 2, litra b), fastsætter:

»Hver medlemsstat træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de i artikel 2, stk. 1, litra a), b) og c), omhandlede strafbare handlinger kan straffes med fængsel af en maksimal varighed på mindst 5-10 år i hvert af følgende tilfælde:

[...]

b) den strafbare handling enten vedrører de typer narkotika, der er blandt de mest sundhedsskadelige, eller har medført store skader for flere personers sundhed.«

Direktiv 2014/42

5 11., 19.-21., 33. og 38. betragtning til direktiv 2014/42 er affattet således:

»(11) Det er nødvendigt at præcisere det nuværende begreb udbytte fra strafbart forhold, så det omfatter direkte udbytte fra strafbare handlinger og alle indirekte fordele, herunder efterfølgende geninvestering eller omdannelse af direkte udbytte. Udbytte kan således omfatte alle formuegoder, herunder formuegoder, der er blevet fuldt eller delvist omdannet eller konverteret til andre formuegoder og er blevet blandet med formuegoder erhvervet på legitim måde, op til den anslåede værdi af det blandede udbytte. Det kan også omfatte indtægter eller andre fordele, der stammer fra udbytte fra strafbart forhold eller fra formuegoder, som et sådant udbytte er blevet omdannet eller konverteret til eller blandet med.

[...]

(19) Kriminelle grupper udfører en lang række kriminelle aktiviteter. For effektivt at tackle organiserede kriminelle aktiviteter kan der være situationer, hvor en straffedom bør følges op af konfiskation, ikke bare af de formuegoder, der er knyttet til en bestemt strafbar handling, men også af yderligere formuegoder, som retten fastslår, udgør udbytte fra andre strafbare forhold. Denne tilgang betegnes udvidet konfiskation. [...]

(20) Ved afgørelsen af, hvorvidt en strafbar handling vil kunne give anledning til økonomiske fordele, kan medlemsstaterne tage hensyn til fremgangsmåden, f.eks. at det er en betingelse for den strafbare handling, at den er begået som led i organiseret kriminalitet eller med den hensigt at skabe regelmæssig fortjeneste fra strafbare handlinger. Dette bør imidlertid ikke i almindelighed berøre muligheden for at skride til udvidet konfiskation.

(21) Udvidet konfiskation bør være mulig, når retten finder det godtgjort, at det pågældende formuegode stammer fra strafbar adfærd. Dette betyder ikke, at det skal være fastslået, at det pågældende formuegode stammer fra strafbar adfærd. Medlemsstaterne kan fastsætte, at det f.eks. kan være tilstrækkeligt, at retten finder det sandsynligt eller med rimelighed kan antage, at det er væsentligt mere sandsynligt, at det pågældende formuegode stammer fra strafbar adfærd end fra andre aktiviteter. I den forbindelse skal retten tage hensyn til

sagens specifikke omstændigheder, herunder de forhold og det tilgængelige bevismateriale, på grundlag af hvilke der kan træffes en afgørelse om udvidet konfiskation. At persons formuegoder ikke svarer til dennes lovlige indkomst, kan være ét sådant forhold, som giver retten grundlag for at konkludere, at formuegoderne stammer fra strafbar adfærd. Medlemsstaterne kan også fastsætte et krav om, at formuegoderne i et bestemt tidsrum kan anses for at stamme fra strafbar adfærd.

[...]

- (33) Dette direktiv påvirker i væsentlig grad personers rettigheder, ikke kun mistænkte eller sigtede personer, men også tredjemænd, som ikke retsforfølges. Det er derfor nødvendigt at sørge for, at der er specifikke garantier og retsmidler, som sikrer deres grundlæggende rettigheder i forbindelse med gennemførelsen af dette direktiv. Dette omfatter retten til at blive hørt for tredjemænd, der gør krav på ejerskab af det berørte formuegode, eller som gør krav på andre former for ejendomsret (»tinglige rettigheder«, »jus in re«) såsom brugsret. Afgørelsen om indefrysning bør meddeles den berørte person så hurtigt som muligt efter fuldbyrdelsen. De kompetente myndigheder kan imidlertid udskyde meddelelsen af sådanne afgørelser til den berørte person, hvis efterforskningen kræver dette.

[...]

- (38) Dette direktiv overholder de grundlæggende rettigheder og de principper, der er anerkendt i [chartret] og den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder[, undertegnet i Rom den 4. november 1950], som denne er fortolket i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis. Dette direktiv bør gennemføres i overensstemmelse med disse rettigheder og principper. Dette direktiv bør ikke berøre national lovgivning vedrørende retshjælp og indebærer ingen forpligtelser for medlemsstaternes retshjælpsordninger, der bør finde anvendelse i overensstemmelse med chartret og [konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder].«

6 Artikel 1 i direktiv 2014/42 med overskriften »Formål« bestemmer:

»1. Dette direktiv fastsætter mindsteregler for indefrysning af formuegoder med henblik på eventuel efterfølgende konfiskation og for konfiskation af formuegoder i straffesager.

2. Dette direktiv berører ikke de procedurer, som medlemsstaterne kan anvende til at konfiskere de pågældende formuegoder.«

7 Direktivets artikel 2 med overskriften »Definitioner« bestemmer:

»I dette direktiv forstås ved:

- 1) »udbytte«: enhver økonomisk fordel, der direkte eller indirekte stammer fra en strafbar handling; det kan bestå af alle former for formuegoder og omfatter efterfølgende geninvestering eller omdannelse af direkte udbytte og eventuelle fordele af økonomisk værdi

2) »formuegoder«: alle formuegoder af enhver art, det være sig rørlige eller urørlige formuegoder, fast ejendom eller løsøre samt juridiske dokumenter eller papirer, der beviser adkomst til eller rettigheder over sådanne formuegoder

[...]

4) »konfiskation«: en endelig berøvelse af formuegoder pålagt af retten i forbindelse med en strafbar handling

[...]«

8 Direktivets artikel 3 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer:

»Dette direktiv finder anvendelse på strafbare handlinger, som er omfattet af:

[...]

g) rammeafgørelse [2004/757]

[...]«

9 Artikel 4 i direktiv 2014/42 med overskriften »Konfiskation« bestemmer følgende i stk. 1:

»Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at der kan ske hel eller delvis konfiskation af redskaber og udbytte eller formuegoder, hvis værdi svarer til disse redskaber eller dette udbytte, når der er sket endelig dømfældelse for en strafbar handling, herunder som resultat af retsforhandlinger, hvor den tiltalte er udeblevet.«

10 Direktivets artikel 5 med overskriften »Udvidet konfiskation« bestemmer:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at der kan ske hel eller delvis konfiskation af et formuegode, der tilhører en person, som er dømt for en strafbar handling, som direkte eller indirekte vil kunne give anledning til økonomiske fordele, når retten på grundlag af sagens omstændigheder, herunder de specifikke forhold og det tilgængelige bevismateriale, som f.eks. at formuegodets værdi ikke svarer til den dømte persons lovlige indkomst, finder det godtgjort, at det omhandlede formuegode stammer fra strafbar adfærd.

2. Begrebet »strafbar handling« i den i denne artikels stk. 1 anvendte betydning omfatter mindst følgende:

[...]

e) en strafbar handling, der i overensstemmelse med det relevante instrument i artikel 3, eller i tilfælde af at det pågældende instrument ikke indeholder en strafferamme, i overensstemmelse med national ret, medfører frihedsstraf af en maksimal varighed på mindst fire år.«

11 Samme direktivs artikel 6 med overskriften »Konfiskation hos tredjemand« bestemmer:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at der kan ske konfiskation af udbytte eller andre formuegoder, hvis værdi svarer til udbyttet, som af en mistænkt eller sigtet person direkte eller indirekte er overført til tredjemænd, eller som er erhvervet af tredjemænd fra en mistænkt eller sigtet person, i det mindste hvis disse tredjemænd på grundlag af konkrete oplysninger og omstændigheder, herunder at overførslen eller erhvervelsen skete vederlagsfrit eller mod betaling af et beløb, der var betydeligt lavere end markedsværdien, vidste eller burde have vidst, at formålet med overførslen eller erhvervelsen var at undgå konfiskation.

2. Stk. 1 berører ikke rettighederne hos tredjemænd, der har handlet i god tro.«

12 Dette direktivs artikel 8, der har overskriften »Sikkerhedsforanstaltninger«, fastsætter:

»1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de personer, der er berørt af foranstaltningerne i dette direktiv, har adgang til effektive retsmidler og en retfærdig rettergang med henblik på at gøre deres rettigheder gældende.

[...]

6. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at alle afgørelser om konfiskation begrundes, og at afgørelsen meddeles den berørte person. Medlemsstaterne giver mulighed for, at en person, som en afgørelse om konfiskation er rettet mod, kan gøre indsigelse mod afgørelsen om konfiskation ved domstolene.

7. Personer, hvis formuegoder er berørt af afgørelsen om konfiskation, har, uden at dette berører [Europa-Parlamentets og Rådets] direktiv 2012/13/EU [af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager (EUT 2012, L 142, s. 1)] og [Europa-Parlamentets og Rådets] direktiv 2013/48/EU [af 22. oktober 2013 om ret til adgang til advokatbistand i straffesager og i sager angående europæiske arrestordrer og om ret til at få en tredjemand underrettet ved frihedsberøvelse og til at kommunikere med tredjemand og med konsulære myndigheder under frihedsberøvelsen (EUT 2013, L 294, s. 1)], ret til at få adgang til en advokat under hele konfiskationssagen, hvad angår fastsættelse af udbytte og redskaber, med henblik på at gøre deres rettigheder gældende. De berørte personer oplyses om, at de har denne ret.

8. I de sager, der er nævnt i artikel 5, skal den berørte person have en reel mulighed for at anfægte sagens omstændigheder, herunder specifikke forhold og tilgængeligt bevismateriale, på grundlag af hvilke det pågældende formuegode anses som et formuegode, der stammer fra strafbar adfærd.

9. Tredjemænd skal kunne gøre krav på ejerskab eller andre former for ejendomsrettigheder, herunder i de i artikel 6 omhandlede tilfælde.

[...]«

Bulgarsk lovgivning

NK

13 Artikel 53 i Nakazatelen kodeks (straffeloven, herefter »NK«) bestemmer:

»(1) Uafhængigt af det strafferetlige ansvar konfiskeres til fordel for staten:

- a) de genstande, som tilhører den skyldige, og som er bestemt for eller er blevet anvendt til at begå et forsætligt strafbart forhold; hvis genstandene mangler eller er blevet solgt, anordnes konfiskation af deres modværdi
- b) de genstande, som tilhører den skyldige, og som var genstand for en forsætlig gerning, såfremt dette udtrykkeligt er fastsat i straffelovens særlige del.

(2) Desuden konfiskeres til fordel for staten:

- a) de genstande, som er genstand for gerningen, eller gerningsredskaber, som det er forbudt at besidde, og
- b) det direkte og indirekte udbytte, der er opnået ved et strafbart forhold, hvis de ikke skal tilbagegives eller genetableres; hvis udbyttet mangler eller er solgt, anordnes konfiskation af modværdien.

(3) I henhold til stk. 2, litra b)

1. betyder »direkte udbytte« enhver økonomisk fordel, der er indtrådt som direkte følge af gerningen
2. betyder »indirekte udbytte« enhver økonomisk fordel, der er indtrådt som resultat af en disposition med det direkte udbytte, samt ethvert formuegode, som er opnået ved en efterfølgende fuldstændig eller delvis omdannelse af det direkte udbytte, herunder, hvis dette er blevet blandet med formuegoder med lovlig oprindelse; konfiskationen omfatter formuegoder op til værdien af det omfattede direkte udbytte plus formuetilvækst, som er direkte forbundet med disposition eller omdannelse af det direkte udbytte og tilføring af det direkte udbytte i formuen.«

14 NK's artikel 354a bestemmer:

»(1) Den, som uden behørig tilladelse fremstiller, forarbejder, erhverver eller besidder euforiserende stoffer eller tilsvarende stoffer for at distribuere disse, eller distribuerer euforiserende stoffer eller tilsvarende stoffer, straffes i tilfælde af yderst farlige euforiserende stoffer eller tilsvarende stoffer med frihedsstraf på to til otte år og med bøde på 5 000 bulgarske leva (BGN) til 20 000 (BGN) [(ca. 2 500 EUR til 10 000 EUR)] og i tilfælde af farlige euforiserende stoffer eller tilsvarende stoffer med frihedsstraf på et til seks år og med bøde på 2 000 BGN til 10 000 BGN [(ca. 1 000 EUR til 5 000 EUR)]. [...]

[...]

(3) Den, som uden behørig tilladelse erhverver eller besidder euforiserende stoffer eller tilsvarende stoffer, straffes som følger:

1. i tilfælde af yderst farlige euforiserende stoffer eller tilsvarende stoffer – med frihedsstraf på et til seks år og med bøde på 2 000 BGN til 10 000 BGN
2. i tilfælde af farlige euforiserende stoffer eller tilsvarende stoffer – med frihedsstraf indtil fem år og med bøde på 1 000 BGN til 5 000 BGN [(ca. 500 EUR til 2 500 EUR)].

[...]«

NPK

- 15 Artikel 306, stk. 1, nr. 1, i Nakazatelno-protsesualen kodeks (strafferetsplejeloven, herefter »NPK«) bestemmer:

»(1) Følgende spørgsmål kan retten også afgøre ved kendelse:

1. idømmelse af en samlet straf i henhold til [NK's] artikel 25 og 27 samt anvendelse af [NK's] artikel 53.

[...]«

Tvisterne i hovedsagerne og de præjudicielle spørgsmål

- 16 Den 21. februar 2019 i byen Varna (Bulgarien) besad DR og TS uden tilladelse yderst farlige euforiserende stoffer med henblik på distribution. De blev idømt en straf for denne lovovertrædelse i henhold til NK's artikel 354a i form af en frihedsstraf på ét år samt en bøde på 2 500 BGN (ca. 1 250 EUR) og en fængselsstraf på to år, der blev gjort betinget i fire år, samt en bøde på 5 000 BGN (ca. 2 500 EUR).
- 17 Under ransagning af en bolig, hvor DR boede sammen med sin mor og sine bedsteforældre, og ransagning af hans bil, som de kompetente myndigheder havde foretaget i forbindelse med sagsbehandlingen forud for retssagen, fandt disse myndigheder et beløb på 4 447,06 BGN (ca. 2 200 EUR).
- 18 I forbindelse med ransagning af en bolig, hvor TS boede sammen med sin mor, og som ligeledes blev gennemført i forbindelse med sagsbehandlingen forud for retssagen, fandt de kompetente myndigheder et beløb på 9 324,25 BGN (ca. 4 800 EUR).
- 19 Efter domfældelsen af de pågældende anmodede Okrazhna prokuratura – Varna (den regionale anklagemyndighed i Varna, Bulgarien) (herefter »anklagemyndigheden«) Okrazjen sad Varna (den regionale domstol i Varna, Bulgarien), retten i første instans, om konfiskation af de nævnte beløb til fordel for staten i overensstemmelse med NPK's artikel 306, stk. 1, nr. 1. Retten i første instans behandlede anklagemyndighedens anmodning i et offentligt retsmøde, hvori anklagemyndigheden, de pågældende og deres to advokater deltog.

- 20 Under denne retssag erklærede DR, at det omhandlede beløb nævnt i præmis 17 tilhørte hans bedstemor, som havde fået udbetalt beløbet ved optagelse af et banklån. Han fremlagde desuden et skriftligt bevis for, at hun i december 2018 havde hævet et beløb på 7 000,06 BGN (ca. 3 500 EUR) på sin bankkonto. DR's bedstemor deltog ikke i sagen ved retten i første instans, idet bulgarsk ret ikke gav hende mulighed for at deltage heri som en særskilt part i forhold til gerningsmanden til den pågældende lovovertrædelse. Hun blev heller ikke afhørt som vidne.
- 21 I forbindelse med denne retssag erklærede TS for sit vedkommende, at det omhandlede pengebeløb nævnt i præmis 18 tilhørte hans mor og søster. I denne henseende fremlagde han ligeledes et skriftligt bevis for, at hans mor i marts 2018 havde indgået en aftale med banken DSK EAD om et forbrugslån på 17 000 BGN (ca. 8 500 EUR). TS' mor kunne ikke deltage i sagen ved retten i første instans. Hun blev dog afhørt som vidne for så vidt angår det pengebeløb, der blev fundet i den bolig, hvor hun boede sammen med sin søn.
- 22 Retten i første instans afslog at godkende konfiskation af de i hovedsagerne omhandlede beløb, idet den fandt, at den strafbare handling, som de pågældende var blevet dømt for, nemlig besiddelse af euforiserende stoffer med henblik på distribution, ikke var af en karakter som kunne medføre økonomisk gevinst. I denne henseende fandt retten, at selv om der forelå beviser i form af vidneforklaringer for, at de pågældende i de omhandlede sager havde solgt euforiserende stoffer, var betingelserne for konfiskation til fordel for staten som omhandlet i NK's artikel 53, stk. 2, ikke opfyldt, for så vidt som anklagemyndigheden ikke havde rejst tiltale for salg af euforiserende stoffer, og at det heller ikke ved den efterfølgende domfældelse var blevet bekræftet, at der forelå handel med euforiserende stoffer.
- 23 Den regionale anklagemyndighed har indbragt denne dom fra retten i første instans for appelinstanten og gjort gældende, at retten i første instans ikke har anvendt NK's artikel 53, stk. 2, i lyset af direktiv 2014/42. De pågældende deler ikke anklagemyndighedens synspunkt og er af den opfattelse, at kun materielle formuegoder, som hidrører direkte fra den lovovertrædelse, de pågældende er dømt for, kan konfiskeres.
- 24 I denne sammenhæng har Apelativen sad – Varna (appeldomstolen i Varna, Bulgarien) har besluttet at udsætte sagerne og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål, der er affattet enslydende i sagerne C-845/19 og C-863/19:
- »1) Finder [direktiv 2014/42] og [chartret] anvendelse på et strafbart forhold, som består i besiddelse af euforiserende stoffer med henblik på distribution, som er begået af en bulgarsk statsborger på Republikken Bulgariens område, når det eventuelle økonomiske udbytte også blev realiseret i [...] Bulgarien og befinder sig der?
 - 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende: Hvad forstås ved begrebet »økonomisk fordel, der direkte eller indirekte stammer fra en strafbar handling« som omhandlet i [artikel 2, stk. 1, i direktiv 2014/42], og kan et pengebeløb, som blev sikret og beslaglagt i den lejlighed, der bebos af den dømte person og dennes familie, og i den personbil, der blev ført af den dømte person, udgøre et sådant udbytte?
 - 3) Skal [...] artikel 2 [i direktiv 2014/42] fortolkes således, at den er til hinder for en ordning som den i [NK's] artikel 53, stk. 2, [omhandlede,] som ikke fastsætter konfiskation af en »økonomisk fordel, der direkte eller indirekte stammer fra en strafbar handling«?

- 4) Skal [chartrets] artikel 47 fortolkes således, at den er til hinder for en national bestemmelse som den i [NPK's] artikel 306, stk. 1, nr. 1, [omhandlede,] som åbner mulighed for at konfiskere et pengebeløb, hvorom det hævdes, at det tilhører en anden person end gerningsmanden, uden at denne tredje person har mulighed for at deltage i retssagen som procesdeltager og opnå direkte adgang til domstolene?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 25 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 2014/42 skal fortolkes således, at besiddelse af euforiserende stoffer med henblik på distribution heraf er omfattet af dets anvendelsesområde, selv om alle elementer, der ligger til grund for lovovertrædelsen, er begrænset til en enkelt medlemsstat.
- 26 Indledningsvis skal det afgøres, om en lovovertrædelse bestående af besiddelse af euforiserende stoffer med henblik på distribution som omhandlet i NK's artikel 354a, stk. 1, såsom den i hovedsagerne omhandlede, er omfattet af det materielle anvendelsesområde for direktiv 2014/42.
- 27 I denne henseende bemærkes, at direktivets artikel 3 opregner de strafbare handlinger, som det nævnte direktiv finder anvendelse på, dvs. de strafbare handlinger, der er omfattet af de retlige instrumenter, der er nævnt i denne artikels litra a)-k).
- 28 I henhold til direktivets artikel 3, litra g), finder direktiv 2014/42 anvendelse på de strafbare handlinger, der er omfattet af rammeafgørelse 2004/757.
- 29 Rammeafgørelsens artikel 2, stk. 1, litra c), omfatter bl.a. disse lovovertrædelser: besiddelse eller køb af narkotika med henblik på at udøve en af de aktiviteter, der er opregnet i artikel 2, stk. 1, litra a), dvs. bl.a. distribution og salg af narkotika.
- 30 En overtrædelse som den, der er omhandlet i denne doms præmis 26, er derfor omfattet af det materielle anvendelsesområde for direktiv 2014/42.
- 31 Hvad angår det forelagte spørgsmål bemærkes, at direktiv 2014/42 særlig er baseret på artikel 83, stk. 1, TEUF.
- 32 Den Europæiske Union har i medfør af artikel 83, stk. 1, første afsnit, TEUF kompetence til at fastsætte minimumsregler for, hvad der skal anses for strafbare handlinger, samt for straffene herfor på områder med kriminalitet af særlig grov karakter, der har en grænseoverskridende dimension som følge af overtrædelsernes karakter eller konsekvenser eller af et særligt behov for at bekæmpe dem på fælles grundlag. Som det i øvrigt fremgår af nævnte stykkes andet afsnit, er »ulovlig narkotikahandel« et af disse kriminalitetsområder.
- 33 Besiddelse af euforiserende stoffer med henblik på distribution heraf henhører således under et område med kriminalitet af særlig grov karakter, der har en grænseoverskridende dimension, som bl.a. kan følge af en sådan overtrædelses karakter eller konsekvenser som omhandlet i artikel 83, stk. 1, TEUF, således at EU-lovgiver har kompetence til på grundlag af denne bestemmelse at vedtage minimumsharmoniseringsregler for, hvad der skal anses for strafbare handlinger samt for straffene herfor på det pågældende område, uden at denne kompetence alene omfatter

situationer, hvor de elementer, der ligger til grund for en konkret lovovertrædelse, ikke er begrænset til en enkelt medlemsstat. I øvrigt fremgår en sådan begrænsning heller ikke af bestemmelserne i direktiv 2014/42.

- 34 Henset til ovenstående betragtninger skal det første spørgsmål besvares med, at direktiv 2014/42 skal fortolkes således, at besiddelse af euforiserende stoffer med henblik på distribution heraf er omfattet af dets anvendelsesområde, selv om alle de elementer, der ligger til grund for lovovertrædelsen, er begrænset til en enkelt medlemsstat.

Det andet og det tredje spørgsmål

- 35 Det bemærkes indledningsvis, at som led i den samarbejdsprocedure mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer det Domstolen at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter denne i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra dette synspunkt påhviler det Domstolen efter omstændighederne at omformulere de spørgsmål, den forelægges. Det påhviler nemlig Domstolen at fortolke alle de bestemmelser i EU-retten, som de nationale retter skal anvende for at træffe afgørelse i de for dem verserende tvister, også selv om disse bestemmelser ikke udtrykkeligt er omtalt i de præjudicielle spørgsmål, der forelægges Domstolen (dom af 8.5.2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).
- 36 Det andet og det tredje spørgsmål vedrører fortolkningen af begrebet »økonomisk fordel, der [...] indirekte stammer fra en strafbar handling« i artikel 2, nr. 1), i direktiv 2014/42.
- 37 Med disse spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst dels, om denne bestemmelse skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning, som ikke foreskriver konfiskation af en økonomisk fordel, der indirekte stammer fra en strafbar handling, dels, om de pengebeløb, der er beslaglagt hos de pågældende og deres familie samt i den bil, som en af de pågældende anvender, udgør en sådan økonomisk fordel.
- 38 Det skal i denne forbindelse præciseres, at begrebet »økonomisk fordel, der indirekte stammer fra en strafbar handling« er omfattet af definitionen af begrebet »udbytte« i artikel 2, nr. 1), i direktiv 2014/42, hvorefter »udbytte« er »enhver økonomisk fordel, der direkte eller indirekte stammer fra en strafbar handling«, som »kan bestå af alle former for formuegoder og omfatter efterfølgende geninvestering eller omdannelse af direkte udbytte og eventuelle fordele af økonomisk værdi«.
- 39 Som det fremgår af punkt 2.6 i begrundelsen til forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om indefrysning og konfiskation af udbytte fra strafbart forhold i Den Europæiske Union (COM(2012) 85 final), der ligger til grund for direktiv 2014/42, er definitionen af begrebet »udbytte« i dette direktivs forstand blevet udvidet i forhold til definitionen af dette begreb i Rådets rammeafgørelse 2005/212/RIA af 24. februar 2005 om konfiskation af udbytte, redskaber og formuegoder fra strafbart forhold (EUT 2005, L 68, s. 49) for at give mulighed for at konfiskere alle gevinster fra forbrydelser, herunder det indirekte udbytte.
- 40 Som generaladvokaten har anført i punkt 49 i forslaget til afgørelse, har EU-lovgiver ved udtrykkeligt at henvise til direkte eller indirekte fordele i artikel 2, nr. 1), i direktiv 2014/42 ikke haft til hensigt at fastsætte to forskellige begreber, der er uafhængige af hinanden. Som det fremgår af 11. betragtning til dette direktiv, er begrebet »udbytte« blevet præciseret i direktivet, således at det ikke kun omfatter udbytte, der følger direkte af den pågældende strafbare handling, men også alle omdannelser af disse goder samt andre værdistigninger heraf.

- 41 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelserne, at den nationale lovgivning, således som det følger af NK's artikel 53, stk. 2, fastsætter konfiskation af »direkte og indirekte udbytte, der er opnået ved et strafbart forhold«. NK's artikel 53, stk. 3, præciserer i øvrigt, at »»indirekte udbytte« [betyder] enhver økonomisk fordel, der er indtrådt som resultat af en disposition med det direkte udbytte, samt ethvert formuegode, som er opnået ved en efterfølgende fuldstændig eller delvis omdannelse af det direkte udbytte«.
- 42 Med forbehold for den forelæggende rets efterprøvelse, som er enekompetent til at fortolke national ret, fremgår det således, at den i hovedsagerne omhandlede lovgivning faktisk foreskriver konfiskation af en økonomisk fordel, der indirekte stammer fra en strafbar handling som omhandlet i artikel 2, nr. 1), i direktiv 2014/42.
- 43 Selv hvis det antages, at dette direktiv er blevet gennemført ufuldstændigt eller ukorrekt i bulgarsk ret, kan direktivet under alle omstændigheder i henhold til Domstolens faste praksis ikke som sådan påberåbes af en medlemsstat over for en borger med henblik på at tilsidesætte en bestemmelse i national ret, der er i strid hermed, med henblik på at skabe forpligtelser over for den pågældende (jf. i denne retning dom af 8.10.2020, Subdelegación del Gobierno en Toledo (Konsekvenserne af Zaizoune-dommen), C-568/19, EU:C:2020:807, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis).
- 44 Dog fremgår det af selve ordlyden af artikel 2, nr. 1), i direktiv 2014/42, at den økonomiske fordel, uanset om den er direkte eller indirekte, under alle omstændigheder skal hidrøre fra en strafbar handling for at kunne kvalificeres som »udbytte«.
- 45 I det foreliggende tilfælde er de pågældende, således som det fremgår af forelæggelsesafgørelserne, dels blevet dømt for at besidde yderst farlige euforiserende stoffer med henblik på distribution, hvorved denne strafbare handling ikke i sig selv kan skabe en økonomisk fordel. Dels foreligger der beviser for, at de pågældende var involveret i salg af euforiserende stoffer, men de er ikke blevet tiltalt eller dømt for denne sidstnævnte strafbare handling.
- 46 Under disse omstændigheder skal det med henblik på at give den forelæggende ret et brugbart svar i overensstemmelse med den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 35, lægges til grund, at denne ret med sit andet og tredje spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om direktiv 2014/42 skal fortolkes således, at det alene fastsætter konfiskation af formuegoder, der udgør en »økonomisk fordel« der stammer fra den strafbare handling, for hvilken gerningsmanden bag denne handling er blevet dømt, eller om det ligeledes tilsigter konfiskation af de formuegoder, der tilhører denne gerningsmand, for hvilke der er bevis for, at de udgør en økonomisk fordel som følge af andre strafbare aktiviteter.
- 47 I henhold til artikel 1, stk. 1, i direktiv 2014/42 fastsætter direktivet minimumsregler for bl.a. konfiskation af formuegoder i straffesager.
- 48 Dette direktivs artikel 4, 5 og 6 pålægger særligt medlemsstaterne at fastsætte bestemmelser om en sådan konfiskation i tre tilfælde, som skal behandles successivt.
- 49 Hvad for det første angår nævnte direktivs artikel 4, stk. 1, pålægger denne medlemsstaterne at træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at der kan ske hel eller delvis konfiskation af bl.a. udbytte, dvs. økonomiske fordele, der direkte eller indirekte stammer fra en strafbar handling, når der er sket endelig domfældelse for en strafbar handling, herunder domfældelse i forbindelse med retsforhandlinger, hvor den tiltalte er udeblevet.

- 50 I denne henseende bemærkes, at selv om denne bestemmelse omhandler en endelig dom for en strafbar handling, præciserer den imidlertid ikke, om denne strafbare handling nødvendigvis skal være den overtrædelse, hvorefter der følger det pågældende udbytte, eller om der kan være tale om en anden strafbar handling, der eventuelt har forbindelse med den første overtrædelse.
- 51 Som generaladvokaten i det væsentlige har anført i punkt 56 i forslaget til afgørelse, kan anvendelsesområdet for artikel 4, stk. 1, i direktiv 2014/42 vurderes bedre i forhold til de tilfælde af konfiskation, der er omhandlet i dette direktivs artikel 5, og i lyset af 19. betragtning hertil.
- 52 I henhold til artikel 5 i direktiv 2014/42 er medlemsstaterne forpligtet til at træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at der kan ske hel eller delvis konfiskation af et formuegode, der tilhører en person, som er dømt for en strafbar handling, som direkte eller indirekte vil kunne give anledning til økonomiske fordele, når retten på grundlag af sagens omstændigheder, herunder de specifikke forhold og det tilgængelige bevismateriale finder det godtgjort, at de omhandlede formuegoder stammer fra strafbar adfærd.
- 53 Hvad angår 19. betragtning til dette direktiv fremgår det, at der for effektivt at tackle organiserede kriminelle aktiviteter kan være situationer, hvor en straffedom bør følges op af konfiskation, ikke bare af de formuegoder, der er knyttet til en bestemt strafbar handling, men også af yderligere formuegoder, som retten fastslår, udgør udbytte fra andre strafbare forhold. Ifølge den samme betragtning svarer denne tilgang til begrebet »udvidet konfiskation« som omhandlet i direktivets artikel 5.
- 54 Det skal således fastslås, at den udvidede konfiskation, der er fastsat i denne artikel 5, omfatter situationer, hvor artikel 4 i samme direktiv ikke kan finde anvendelse, fordi der ikke er nogen forbindelse mellem det pågældende formuegode og den overtrædelse, for hvilken der er afsagt endelig dom.
- 55 Artikel 4 i direktiv 2014/42, sammenholdt med direktivets artikel 5 og 19. betragtning hertil, skal derfor fortolkes således, at det med henblik på anvendelsen heraf er nødvendigt, at det formuegode, der påtænkes konfiskeret, er resultatet af den strafbare handling, for hvilken gerningsmanden er blevet endeligt domfældt.
- 56 Som det fremgår af denne doms præmis 45, kan den strafbare handling, der består af besiddelse af yderst farlige euforiserende stoffer med henblik på distribution, og som de pågældende i den foreliggende sag er blevet dømt for ved endelig dom, ikke i sig selv medføre en økonomisk fordel, hvorfor de pengebeløb, der er anmodet om konfiskation af, ikke kunne stamme fra denne strafbare handling.
- 57 Det følger heraf, at konfiskation af sådanne pengebeløb ikke er omfattet af artikel 4, stk. 1, i direktiv 2014/42.
- 58 Hvad for det andet angår artikel 5 i direktiv 2014/42 skal det, idet det præciseres, at begrebet »formuegoder«, som den omfatter, i henhold til dette direktivs artikel 2, nr. 2), omfatter formuegoder af »enhver art« og dermed også pengebeløb, bemærkes, at stk. 1 i denne artikel 5, således som det fremgår af dens ordlyd, kræver, at tre kumulative betingelser er opfyldt med henblik på konfiskation af et gode.
- 59 For det første skal den person, som ejendommen tilhører, være kendt skyldig i en »strafbar handling«.

- 60 I denne henseende præciserer artikel 5, stk. 2, i direktiv 2014/42, at begrebet »strafbar handling« mindst omfatter en straffelovsovertrædelse, der, som det fremgår af stk. 2, litra e), medfører frihedsstraf af en maksimal varighed på mindst fire år i overensstemmelse med det relevante instrument i dette direktivs artikel 3.
- 61 I det foreliggende tilfælde er besiddelse af euforiserende stoffer med henblik på distribution, således som det er fastslået i denne doms præmis 29, en strafbar handling, der straffes i henhold til artikel 2, stk. 1, litra c), i rammeafgørelse 2004/757, hvortil der henvises i artikel 3, stk. 1, litra g), i direktiv 2014/42.
- 62 Hvad desuden angår kravet i denne doms præmis 60 om, at den strafbare handling skal straffes med frihedsstraf af en maksimal varighed på mindst fire år, bemærkes, at i henhold til rammeafgørelsens artikel 4, stk. 2, litra b), er den maksimumsstraf, der er fastsat for den lovovertrædelse, der er omhandlet i rammeafgørelsens artikel 2, stk. 1, litra c), mindst fem år, navnlig når den strafbare handling vedrører de typer narkotika, der er blandt de mest sundhedsskadelige.
- 63 I det foreliggende tilfælde er de pågældende, således som det fremgår af forelæggelsesafgørelserne, blevet dømt for at være i besiddelse af yderst farlige euforiserende stoffer, hvilket tyder på, at disse domfældelser vedrørte overtrædelser med typer narkotika, der er blandt de mest sundhedsskadelige som omhandlet i artikel 4, stk. 2, litra b), i rammeafgørelse 2004/757, således at den overtrædelse, de har begået, meget vel kan straffes med en frihedsstraf af en maksimal varighed på mindst fire år.
- 64 For det andet skal den lovovertrædelse, for hvilken personen er blevet kendt skyldig, direkte eller indirekte kunne give anledning til en økonomisk fordel.
- 65 I denne henseende anføres det i 20. betragtning til direktiv 2014/42, at medlemsstaterne ved afgørelsen af, hvorvidt en strafbar handling direkte eller indirekte vil kunne give anledning til økonomiske fordele, »kan [...] tage hensyn til fremgangsmåden, f.eks. at det er en betingelse for den strafbare handling, at den er begået som led i organiseret kriminalitet eller med den hensigt at skabe regelmæssig fortjeneste fra strafbare handlinger«. Andet punktum i nævnte betragtning præciserer imidlertid, at en hensyntagen til den nævnte fremgangsmåde »imidlertid ikke i almindelighed [bør] berøre muligheden for at skride til udvidet konfiskation«.
- 66 I det foreliggende tilfælde påhviler det derfor den forelæggende ret at vurdere, om den i hovedsagerne omhandlede overtrædelse, der består af besiddelse af yderst farlige euforiserende stoffer med henblik på distribution heraf, direkte eller indirekte kan give anledning til en økonomisk fordel ved i givet fald at tage hensyn til den fremgangsmåde, hvorpå lovovertrædelsen er blevet begået, herunder navnlig den omstændighed, at den er blevet begået som led i organiseret kriminalitet eller med den hensigt at opnå regelmæssig fortjeneste af strafbare handlinger.
- 67 For det tredje skal den forelæggende ret, således som det fremgår af 21. betragtning til direktiv 2014/42, på grundlag af sagens specifikke omstændigheder, herunder de specifikke forhold og det tilgængelige bevismateriale, finde det godtgjort, at det pågældende formuegode stammer fra strafbar adfærd. I denne henseende kan den forelæggende ret, således som det er fastsat i artikel 5, stk. 1, i direktiv 2014/42, bl.a. tage hensyn til, at det omhandlede formuegodes værdi ikke svarer til den dømte persons lovlige indkomst. I henhold til betingelserne i artikel 8, stk. 8, i

direktiv 2014/42, skal den berørte person have en reel mulighed for at anfægte sagens omstændigheder, herunder specifikke forhold og tilgængeligt bevismateriale, på grundlag af hvilke det pågældende formuegode anses for et formuegode, der stammer fra strafbar adfærd.

- 68 Hvad angår artikel 6 i direktiv 2014/42 om konfiskation af tredjemands aktiver, opfordrer bestemmelsen medlemsstaterne til at træffe de nødvendige foranstaltninger for, at der kan ske konfiskation af udbytte eller andre formuegoder, hvis værdi svarer til udbyttet, som af en mistænkt eller sigtet person direkte eller indirekte er overført til tredjemænd, eller som er erhvervet af tredjemænd fra en mistænkt eller sigtet person, i det mindste hvis disse tredjemænd vidste eller burde have vidst, at formålet med overførelsen eller erhvervelsen var at undgå konfiskation.
- 69 I denne henseende bemærkes, at den konfiskation, der er omhandlet i artikel 6 i direktiv 2014/42, forudsætter, at det godtgøres, at der er sket en overførsel af udbytte til tredjemand eller tredjemands erhvervelse af sådanne indtægter, samt at denne tredjemand har kendskab til, at denne overførsel eller erhvervelse havde til formål for den mistænkte eller sigtede person at undgå konfiskation.
- 70 Det fremgår imidlertid ikke af forelæggelsesafgørelserne, at dette er tilfældet i hovedsagerne, hvorfor artikel 6 i direktiv 2014/42 ikke synes at være relevant i forbindelse med disse sager.
- 71 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet og det tredje spørgsmål besvares med, at direktiv 2014/42 skal fortolkes således, at det ikke alene fastsætter konfiskation af formuegoder, der udgør en økonomisk fordel, som stammer fra den strafbare handling, for hvilken gerningsmanden bag denne handling er blevet dømt, men det tilsigter ligeledes konfiskation af de formuegoder, som tilhører denne gerningsmand, og for hvilke den nationale ret, for hvilken sagen er indbragt, finder det godtgjort, at de hidrører fra andre kriminelle handlinger under overholdelse af de garantier, der er fastsat i artikel 8, stk. 8, i dette direktiv, og under forudsætning af, at den overtrædelse, som den nævnte gerningsmand er dømt for, er blandt de overtrædelser, som er opregnet i artikel 5, stk. 2, i dette direktiv, og at overtrædelserne direkte eller indirekte vil kunne give anledning til en økonomisk fordel i direktivets forstand.

Det fjerde spørgsmål

- 72 Med det fjerde præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om chartrets artikel 47 skal fortolkes således, at den er til hinder for en national lovgivning, der giver mulighed for konfiskation til fordel for staten af et formuegode, som hævdes at tilhøre en anden person end den gerningsmand, der har begået den strafbare handling, uden at denne tredjemand har mulighed for at optræde som part i konfiskationssagen.
- 73 Det bemærkes, at chartrets anvendelsesområde for så vidt angår medlemsstaternes virke er defineret i chartrets artikel 51, stk. 1, hvorefter chartrets bestemmelser kun er rettet til medlemsstaterne, når de gennemfører EU-retten (dom af 14.1.2021, Okrazhna prokuratura – Haskovo og Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).
- 74 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at NK's artikel 53, stk. 2, litra b), blev indført ved zakon za izmenenie i dopalnenie na nakazatelnia kodeks (lov om ændring og supplerung af straffeloven) (DV nr. 7 af 22.1.2019), og at denne lov havde til formål at gennemføre

direktiv 2014/42 i bulgarsk ret som omhandlet i chartrets artikel 51, stk. 1. Ved vedtagelsen af denne lov var den bulgarske lovgiver således forpligtet til at respektere de grundlæggende rettigheder, der er fastsat i chartrets artikel 47.

- 75 I henhold til chartrets artikel 47, stk. 1 og 2, skal enhver, hvis rettigheder og friheder som sikret af EU-retten er blevet krænket, have adgang til effektive retsmidler for en domstol under overholdelse af de betingelser, der er fastsat i denne artikel, herunder navnlig at enhver har ret til en retfærdig rettergang. De i artikel 47 omhandlede grundlæggende rettigheder bekræftes endvidere af direktiv 2014/42, hvori artikel 8, stk. 1, bestemmer, at medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de personer, der er berørt af foranstaltningerne i dette direktiv, har adgang til effektive retsmidler og en retfærdig rettergang med henblik på at gøre deres rettigheder gældende.
- 76 I denne henseende bemærkes, at på grund af den generelle ordlyd af artikel 8, stk. 1, i direktiv 2014/42 er de personer, som medlemsstaterne skal sikre effektive retsmidler og en retfærdig rettergang, ikke blot dem, der er fundet skyldige i en lovovertrædelse, men også tredjemænd, hvis formuegoder er omfattet af afgørelsen om konfiskation (jf. analogt dom af 14.1.2021, Okrazhna prokuratura – Haskovo og Apelativna prokuratura – Plovdiv, C-393/19, EU:C:2021:8, præmis 61).
- 77 Denne fortolkning følger ligeledes af 33. betragtning til direktiv 2014/42, hvorefter dette direktiv i væsentlig grad påvirker de rettigheder, der tilkommer personer, ikke alene mistænkte eller sigtede personer, men også tredjemænd, som ikke er genstand for retsforfølgning, samtidig med at de gør gældende, at de er ejere af de pågældende formuegoder. Det er derfor nødvendigt at sørge for, at der er specifikke garantier og retsmidler, som sikrer disse personers grundlæggende rettigheder i forbindelse med gennemførelsen af dette direktiv.
- 78 Som det fremgår af artikel 8 i direktiv 2014/42, fastsætter dette direktiv flere specifikke garantier med henblik på at sikre beskyttelsen af sådanne tredjemænds grundlæggende rettigheder i forbindelse med gennemførelsen af dette direktiv.
- 79 Blandt disse garantier er den garanti, der er nævnt i dette direktivs artikel 8, stk. 7, hvorefter personer, hvis formuegoder er berørt af afgørelsen om konfiskation, har ret til at få adgang til en advokat under hele konfiskationssagen, hvad angår fastsættelse af udbytte og redskaber, med henblik på at gøre deres rettigheder gældende. Ifølge denne bestemmelse skal de berørte personer endvidere underrettes om denne ret.
- 80 Henset til denne doms præmis 76 og 77, og for så vidt som artikel 8, stk. 7, i direktiv 2014/42 ikke kun henviser til den person, der er anklaget eller kendt skyldig i en straffelovsovertrædelse, men mere generelt til personer, hvis formuegoder er berørt, finder denne bestemmelse ligeledes anvendelse på tredjemand, der hævder at være ejer af de formuegoder, som påtænkes konfiskeret, hvilken tredjemand i henhold til dette direktivs artikel 8, stk. 9, har ret til at gøre sin ejendomsret over disse formuegoder gældende, herunder i de tilfælde, der er omhandlet i nævnte direktivs artikel 6.
- 81 Retten til at få adgang til en advokat under hele konfiskationssagen indebærer i øvrigt åbenbart en ret for denne tredjemand til at blive hørt i forbindelse med denne procedure, som ifølge Domstolens praksis sikrer, at indehaveren får mulighed for på en hensigtsmæssig og effektiv måde at tilkendegive sit synspunkt (jf. i denne retning dom af 26.7.2017, Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, præmis 34), hvilket bekræftes af 33. betragtning til direktiv 2014/42, hvorefter specifikke garantier og retsmidler med henblik på at sikre beskyttelsen af tredjemands

grundlæggende rettigheder i forbindelse med gennemførelsen af det nævnte direktiv omfatter retten til at blive hørt for tredjemænd, der gør gældende, at de er ejere af de pågældende formuegoder.

- 82 Det følger således af artikel 8, stk. 1, 7 og 9, i direktiv 2014/42, at en tredjemand, der inden for rammerne af en konfiskationssag gør gældende, eller om hvem det hævdes, at den pågældende er ejer af det formuegode, der påtænkes konfiskeret, skal underrettes om sin ret til at indtræde som part i sagen og om sin ret til at blive hørt og være i stand til at udøve disse rettigheder og gøre sin ejendomsret gældende, inden der træffes afgørelse om konfiskation af dette formuegode.
- 83 I det foreliggende tilfælde har den bulgarske regering i sit skriftlige indlæg for Domstolen anført, at tredjemænd som de i hovedsagerne omhandlede i henhold til bulgarsk ret ikke kan indtræde i selve den konfiskationssag, der er fastsat i NPK's artikel 306, stk. 1, nr. 1. Ifølge denne regering giver bulgarsk ret imidlertid enhver tredjemand, der gør gældende, at vedkommendes ejendomsret er blevet krænkede inden for rammerne af en sådan sag, mulighed for at gøre sit krav gældende for en civil domstol. Nærmere bestemt kan denne tredjemand påberåbe sig et krav om vindikation, der er reguleret i artikel 108 i zakon za sobstvenostta (lov om ejendomsret) (DV nr. 92 af 16.11.1951).
- 84 Det må imidlertid konstateres, at den omstændighed, at der i bulgarsk ret findes en sådan proces, ikke gør det muligt at opfylde det krav, der følger af artikel 8, stk. 1, 7 og 9, i direktiv 2014/42, som præciseret i denne doms præmis 82. Ved en sådan sag kan tredjemand nemlig højst reagere på en eventuel tilsidesættelse af vedkommendes ejendomsret, som følger af en afgørelse om konfiskation af dennes formuegode, men ikke gøre denne ret gældende med henblik på at forebygge selve vedtagelsen af en sådan afgørelse.
- 85 Henset til ovenstående betragtninger skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 8, stk. 1, 7 og 9, i direktiv 2014/42, sammenholdt med chartrets artikel 47, skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, der giver mulighed for konfiskation til fordel for staten af et formuegode, der hævdes at tilhøre en anden person end den gerningsmand, der har begået den strafbare handling, uden at denne tredjemand har mulighed for at optræde som part i konfiskationssagen.

Sagsomkostninger

- 86 Da sagens behandling i forhold til hovedsagernes parter udgør et led i de sager, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

- 1) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/42/EU af 3. april 2014 om indefrysning og konfiskation af redskaber og udbytte fra strafbart forhold i Den Europæiske Union skal fortolkes således, at besiddelse af euforiserende stoffer med henblik på distribution heraf er omfattet af dets anvendelsesområde, selv om alle de elementer, der ligger til grund for lovovertrædelsen, er begrænset til en enkelt medlemsstat.**

- 2) **Direktiv 2014/42 skal fortolkes således, at det ikke alene fastsætter konfiskation af formuegoder, der udgør en økonomisk fordel, som stammer fra den strafbare handling, for hvilken gerningsmanden bag denne handling er blevet dømt, men det tilsigter ligeledes konfiskation af de formuegoder, som tilhører denne gerningsmand, og for hvilke den nationale ret, for hvilken sagen er indbragt, finder det godtgjort, at de hidrører fra andre kriminelle handlinger under overholdelse af de garantier, der er fastsat i artikel 8, stk. 8, i dette direktiv, og under forudsætning af, at den overtrædelse, som den nævnte gerningsmand er dømt for, er blandt de overtrædelser, som er opregnet i artikel 5, stk. 2, i dette direktiv, og at overtrædelserne direkte eller indirekte vil kunne give anledning til en økonomisk fordel i direktivets forstand.**

- 3) **Artikel 8, stk. 1, 7 og 9, i direktiv 2014/42, sammenholdt med chartrets artikel 47, skal fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning, der giver mulighed for konfiskation til fordel for staten af et formuegode, der hævdes at tilhøre en anden person end den gerningsmand, der har begået den strafbare handling, uden at denne tredjemand har mulighed for at optræde som part i konfiskationssagen.**

Underskrifter